

HAND AAN DE SCHOP

Bomenplan voor het Wilhelminapark en omgeving

Juli 2009

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING EN LEESWIJZER

1. INLEIDING

2. HISTORIE

3. HUIDIGE SITUATIE EN BEHEER

- 3.1 Algemeen
- 3.2 Bomeninventarisatie
- 3.3 Beheer bomen
- 3.4 Ziektes en plagen
- 3.5 Grondwaterstand

4. BEHEERVISIE EN BEPLANTINGSVISIE

- 4.1 Beheerplan Wilhelminapark en omgeving
- 4.2 Beheervisie
- 4.3 Beplantingsvisie

5. BOMENPLAN

- 5.1 Bomenstructuurplan
- 5.2 Beplantingsplan 2008 - 2011
- 5.3 Te verwijderen en mogelijk te verwijderen / te verplanten bomen periode 2008 - 2011
- 5.4 Mogelijk te verwijderen bomen in verband met slechte vitaliteit in de periode 2012 – 2016 (5 – 10 jaar) en 2017 – 2021 (10 – 15 jaar)
- 5.5 Maatregelen naar aanleiding van 'Wandelingen met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving in 2008 en 2009
- 5.6 Aanpak van 'extra' bomenbeheer in de toekomst

6. GROEIPLAATSVERBETERING

7. VERGUNNINGEN

- 7.1 Kapvergunning
- 7.2 Monumentenvergunning

8. AANBEVELINGEN

- 8.1 Bomen
- 8.2 Vleermuizen en hollenbewonende vogelsoorten
- 8.3 Beplantingsvoorstellen voor zes locaties
- 8.4 Waterloop
- 8.5 Onderzoek naar subsidiemogelijkheden in verband met status 'rijksmonument'
- 8.6 Onderzoek naar opheffing parkeerplaatsen ten gunste van bomen

Gemeente Utrecht

INHOUD

BIJLAGEN

Bijlage 1: Bomeninventarisatie, inventarisatielijst en tekening Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop' Bomeninventarisatie

Bijlage 2: Sortimentslijst Bomen

Bijlage 3: Tekening Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop' Bomenstructuurplan

Bijlage 4:

Bijlage 4 A: Beplantingslijst 2008 – 2009 en tekening Wilhelminapark 'Hand aan de schop' te planten bomen 2008 - 2009

Bijlage 4 B: Beplantingslijst en tekening Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop' te planten bomen 2008 - 2011

Bijlage 5: Bomenlijst 'Te verwijderen en mogelijk te verwijderen bomen 2008 – 2011'

Bomenlijst 'Mogelijk te verwijderen bomen in verband met slechte vitaliteit in de periode 2012 - 2016 (5 - 10 jaar) en 2017 – 2021 (10 - 15 jaar) en tekening Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop'. Te verwijderen en mogelijk te verwijderen bomen

Bijlage 6: Maatregelen en tekening Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop'. Maatregelen naar aanleiding van wandelingen met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving in 2008 en 2009 en te verplanten bomen 2008 - 2009

COLOFON

Opdrachtgever: Gemeente Utrecht, Stadswerken, Wijkservice en Onderhoud,
Gebied Oost/Noordoost

Samenstellers: Gemeente Utrecht, Stadswerken, Stadsingenieurs,
Ontwerp Openbare Ruimte, G. van Berghem
Gemeente Utrecht, Stadswerken, Stedelijk Beheer,
Cultuurtechniek, I. Tepp
Gemeente Utrecht, Stadsontwikkeling,
Stedelijke Monumenten Cultuurhistorie, F.Kipp
Beheergroep Wilhelminapark en omgeving

Fotografie: C. Eckholt
S. Bunnik
G. van Berghem

SAMENVATTING EN LEESWIJZER

Het Bomenplan voor het Wilhelminapark en omgeving geeft beheermaatregelen voor de bomen aan om het oorspronkelijke ontwerp van het park en de historisch gegroeide situatie in stand te houden, te herstellen en te versterken. Er wordt gestreefd naar behoud van de bomen en naar een grote soortenrijkdom. Bomen zijn waardevol en moeten zo lang mogelijk gehandhaafd worden. In het Bomenplan zijn ook nieuw te planten bomen opgenomen. Het Bomenplan is geschreven voor een periode van ca.15 jaar en is gebaseerd op het Beheerplan Wilhelminapark en omgeving uit 2005.

Het Wilhelminapark is ontworpen in de Engelse landschapsstijl, de Emmalaan in de formele stijl en het Hogelandse park in de style mixte. Zichtlijnen zijn van groot belang voor het hele Wilhelminaparkgebied. Voor de bomen in het Wilhelminapark betekent dit een grote afwisseling van boomsoorten en in leeftijdsopbouw. De inheemse boomsoorten zijn voornamelijk aan de buitenkant en de exoten meer aan de binnenkant van het park te vinden. De Emmalaan wordt gekarakteriseerd door strakke lijnen.

Leeswijzer:

In hoofdstuk 1. Inleiding wordt kort ingegaan op de opdracht, het totstandkomen en het doel van het Bomenplan.

In hoofdstuk 2. Historie worden kort de verschillende ontwerpen en stijlen van de oorspronkelijke ontwerpen beschreven.

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de huidige situatie van het bomenbestand. De bomeninventarisatie uitgevoerd door Cobra bv wordt beschreven. In 2009 is door de gemeente Utrecht de bomeninventarisatie geactualiseerd en aangevuld. Er wordt ingegaan op het beheer van de bomen, ziektes en plagen van bomen en de grondwaterstand in het park.

In Bijlage 1 is de inventarisatielijst (aangevuld en geactualiseerd in 2009 door de gemeente Utrecht) en de daarbij horende tekening Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop'. Bomeninventarisatie te vinden.

In Bijlage 2 is de sortimentslijst bomen te vinden.

In hoofdstuk 4 wordt de beheer- en beplantingsvisie voor het Wilhelminapark-gebied beschreven.

In hoofdstuk 5 wordt het Bomenplan beschreven.

Hier wordt specifiek ingegaan op:

- het bomenstructuurplan, zie Bijlage 3;
- het beplantingsplan Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop' te planten bomen 2008-2009, zie Bijlage 4 A; Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop' te planten bomen 2008 - 2011, zie Bijlage 4 B;
- te verwijderen en mogelijk te verwijderen bomen in de periode 2008 tot en met 2011 (periode minder dan 5 jaar) en mogelijk te verwijderen bomen in verband met slechte vitaliteit in de perioden 2012 tot en met 2016 (periode 5-10 jaar) en 2017 tot en met 2021 (periode 10 -15 jaar), zie Bijlage 5;
- de beheermaatregelen voor individuele bomen zoals deze besproken zijn met de beheergroep Wilhelminapark en omgeving in 2008 en 2009, de te verplanten bomen in 2008 – 2009 en nieuw te planten in 2009 in het gedeelte Emmalaan en Hogelandse park, zie Bijlage 6.

In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de groeiplaatsverbetering van bestaande en nieuw te planten bomen.

In hoofdstuk 7 zijn de vergunningen beschreven die van toepassing zijn op de bomen in het park.

In hoofdstuk 8 worden verschillende aanbevelingen beschreven betreffende de bomen, een te herinrichten waterloop, subsidiemogelijkheden in verband met de status rijksmonument en onderzoek naar opheffing van parkeerplaatsen ten gunste van bomen.

1. INLEIDING

Naar aanleiding van het verzoek uit 2007 van de voormalige afdeling Beheer en Onderhoud, Gebiedsbeheer, wijkteam 4 en 5 is door het Ingenieursbureau en later door de afdeling Stedelijk Beheer, Cultuurtechniek dit Bomenplan 'Hand aan de schop' voor het Wilhelminapark, Hogelandse park en de Emmalaan te Utrecht opgesteld. Dit Bomenplan is in hechte samenwerking met en met waardevolle input van de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving tot stand gekomen. De Beheergroep Wilhelminapark en omgeving heeft al vele jaren gewezen op de noodzaak een Bomenplan op te stellen.

In 2005 is door Copijn Utrecht het Beheerplan Wilhelminapark en omgeving geschreven. Voorafgaand daaraan verscheen in 2004 de Beleidsvisie voor het Wilhelminaparkgebied, opgesteld door Copijn Utrecht in opdracht van de Stichting Wilhelminapark en omgeving.

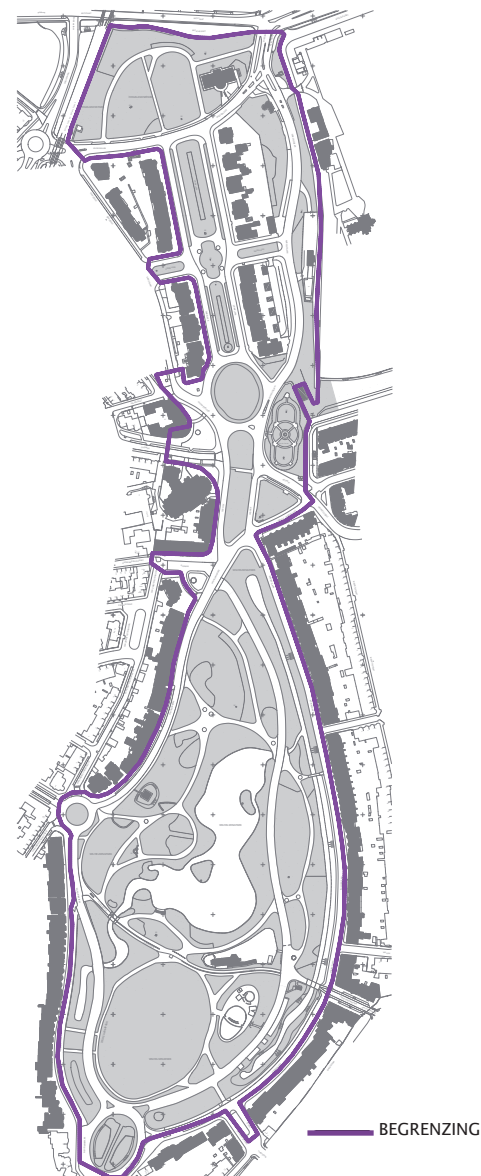
In het beheerplan wordt op hoofdlijnen het toekomstige beeld voor de bomenstructuur beschreven. Deze bomenstructuur is als basis gehanteerd voor dit Bomenplan. In 2007 heeft Cobra boomadviseurs BV. de bomeninventarisatie geactualiseerd. Aan de hand van deze bomeninventarisatie is door Stadswerken in samenwerking met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving een deel van het bomenbestand zorgvuldig bekeken. Het gaat om de bomen waarbij volgens de Cobra-inventarisatie in de eerste periode (eerst volgende vijf jaar) eventueel problemen in verband met vitaliteit te verwachten zijn.

Dit Bomenplan geeft kaders aan voor het beheer en de nieuwe aanplant van bomen voor de komende ca. 15 jaar. De situatie die dan wordt aangetroffen vormt de basis voor nieuwe plannen voor het beheer.

De beheeradviezen vormen de richtlijnen voor het beheer. Op basis van deze richtlijnen wordt een werkplan opgesteld voor het najaar 2008, de periode 2008 - 2011 en te zijner tijd voor de daaropvolgende periode 2012 tot en met 2016 en de periode van 2017 tot en met 2021.

Het Bomenplan is bedoeld als een werkdocument voor de opzichter groen/grijs van de afdeling Wijkonderhoud en Service, voor de bos- en bomenploeg van de afdeling Cultuurtechniek, Stedelijk Beheer en voor de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving.

Het Bomenplan is een nuttig document om met bewoners, gebruikers en ook met het gemeentebestuur te communiceren over het beheer en op grond daarvan tot keuzes te komen.

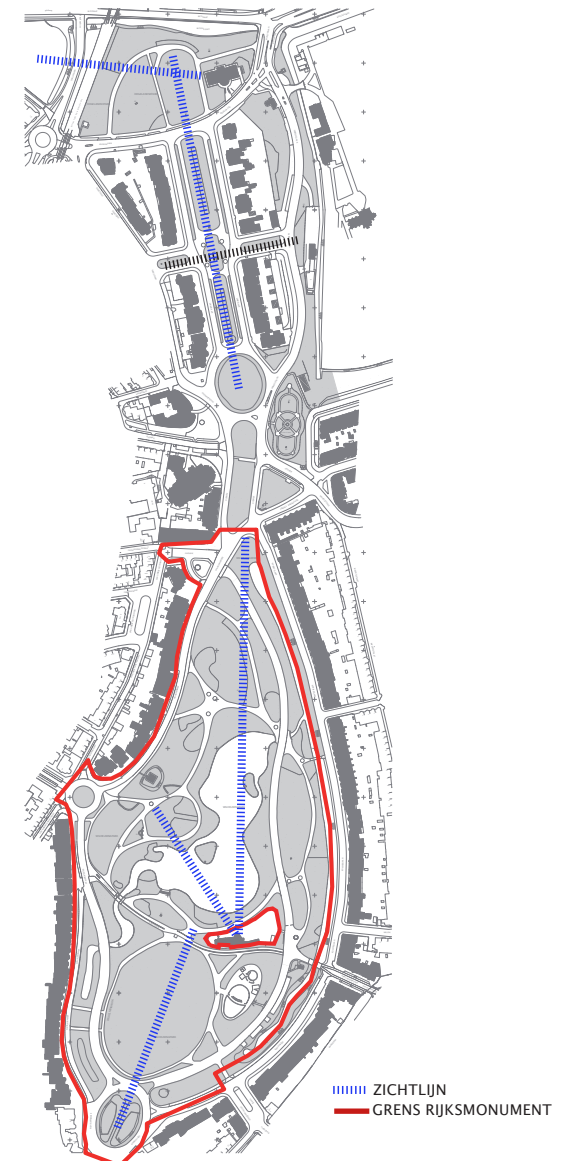
2. HISTORIE

Het Wilhelminaparkgebied is in 1888 ontworpen. H. Copijn ontwierp het Wilhelminapark in Engelse landschapsstijl en J.A. Loran tekende de Emmalaan in formele stijl en het Hogelandse park in style mixte.

Uitvoering en beplanting van de ontwerpen werden door de heren Nieuwenhuis, directeur van gemeentewerken, en Denier van der Gon, plantsoenmeester, ter hand genomen. Zij weken daarbij op onderdelen af van de getekende ontwerpen (de historisch gegroeide situatie die wij nu kennen).

Het Rosarium werd in 1913 aangelegd naar ontwerp van Denier van der Gon.

Sinds 2001 is het Wilhelminapark rijksmonument. Delen van het gebied (Hogelandse park en Emmalaan) staan op de benoemingslijst voor 'beschermd stadsgezicht'.

1889

2004

3. HUIDIGE SITUATIE EN BEHEER

3.1 Algemeen

De soortenrijkdom van het bomenbestand in het Wilhelminapark is, in vergelijking met het park van ruim 100 jaar geleden, teruggelopen; dit maakt de Engelse landschapsstijl minder zichtbaar. In het toekomstige beheer moet daarom bij de nieuwe aanplant van bomen rekening gehouden worden met de oorspronkelijk beoogde soortenrijkdom, met een gevarieerde bloei- en bladkleur en met de hoogte van de bomen.

In Bijlage 2 is de historische sortimentslijst bijgevoegd, aangevuld met enkele soorten die in het verleden uit het park verdwenen zijn. Verder is in Bijlage 2 een aanvullende lijst met bijzondere, nieuwe boomsoorten opgenomen. De zeer gevarieerde sortimentslijst houdt rekening met wensen van ecologische aard.

Zie Bijlage 2: Sortimentslijst Bomen

In de loop der jaren is het Wilhelminapark op een aantal plaatsen dichtgegroeid. Door uitsterfbeleid op bepaalde bomen toe te passen en door op andere plekken gericht nieuwe bomen aan te planten, wordt ernaar gestreefd de oorspronkelijke bomenstructuur te herstellen.

Uitsterfbeleid betekent dat er, als een boom komt te vervallen, op die plek geen boom terug geplant wordt.

Door de hedendaagse intensivering van het parkgebruik staan de bomen toenemend onder druk.

3.2 Bomeninventarisatie

In het Wilhelminapark, Hogelandse park en de Emmalaan zijn ca. 1061 bomen geïnventariseerd door Cobra boomadviseurs BV. De bomen zijn individueel visueel beoordeeld. Vanuit het gemeentelijk groenbeheersysteem zijn de volgende parameters overgenomen: boomnummer, boomsoort, hoogte, jaar van aanplant en standplaats. De volgende parameters zijn per boom aangevuld door Cobra: kroondiameter en stamomvang, conditie, gebreken (wortelvoet, stam, takaanhechtingen en kroon), levensverwachting (< 5 jaar, 5-10 jaar, 10-15 jaar en >15 jaar) en noodzakelijke beheermaatregelen.

De beheermaatregelen voor de periode 5 -10 jaar (2012 tot en met 2016) en de periode 10 - 15 jaar (2017 tot en met 2021) en meer dan 15 jaar moeten te zijner tijd nader bekeken worden.

Voor de periode 2008 - 2011 (minder dan 5 jaar) is in samenwerking met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving én de afdeling Stedelijk Beheer, Cultuurtechniek, voor een aantal bomen bovengenoemde inventarisatie geactualiseerd (zie hiervoor punt 5.5 Maatregelen naar aanleiding van 'Wandelingen met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving in 2008 en 2009').

In 2009 is door de gemeente Utrecht de 'Cobra bomeninventarisatie' geactualiseerd en aangevuld. De boomnummers van de bomeninventarisatie komen niet overeen met de boomnummers van het groenbeheersysteem. Op de tekening van bijlage 1 en de inventarisatielijst zijn per boom alle twee nummers te vinden. In de toekomst wordt alleen met de groenbeheersysteem nummers gewerkt.

De bomeninventarisatie is te vinden in Bijlage 1: Bomeninventarisatie, inventarisatielijst en tekening Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop'

3.3 Beheer bomen

Groenbeheersysteem

Het groenbeheersysteem (GBS) is een calculatieprogramma; op basis van dit systeem worden budgetten verdeeld. In het systeem is onderscheid gemaakt tussen bomen in verharding, bomen in beplanting en bomen in gras. De beheerkosten in het GBS zijn gemiddelde prijzen over de hele stad.

Zorgplicht van bomen en VTA

Onderdeel van de zorgplicht voor bomen van de gemeente vormt de periodieke controle. Deze controle heet de VTA-methode (Visual Tree Assessment). Bij deze methode wordt visueel naar symptomen gezocht, zoals gebreken in het hout die veroorzaakt kunnen zijn door (parasitaire) zwammen, scheuren in het hout, holtes, verdikkingen en dergelijke.

In het Wilhelminapark en omgeving worden alle bomen (leeftijd vanaf 8 jaar) jaarlijks VTA geïnspecteerd. Hieruit blijkt of een boom - in verband met de veiligheid - onderhoud nodig heeft. Als dat het geval is, vinden de betreffende onderhoudswerkzaamheden op korte termijn plaats. De VTA - inspectie is primair bedoeld voor het opsporen van zichtbare afwijkingen bij bomen. Bij deze visuele inspectie wordt ook veel aandacht besteed aan de mechanische opbouw en de mechanische defectsymptomen die bij bomen kunnen voorkomen.

Op grond van bepaalde constatering kan een nader onderzoek (VTA 2) noodzakelijk zijn. Hiervoor kan de inzet van een hoogwerker nodig zijn, nader onderzoek met de Picus hamer, een bodemonderzoek of een bewortelingsonderzoek. Uitvoeringsgerichte beheermaatregelen naar aanleiding van vastgestelde afwijkingen zijn onderverdeeld in:

- gerichte snoei (krooncorrectie)
- verwijderen van dood hout

- kroon innemen (bijvoorbeeld kandelaberen) etc.

Door de periodieke boomcontroles en de gerichte beheermaatregelen streeft de gemeente naar een optimale staat van onderhoud van de bomen in het Wilhelminapark en omgeving.

‘Extra’ bomenbeheer Wilhelminapark en omgeving (zie ook punt 5.6)

Een keer per jaar wordt door een boomtechnisch adviseur van de gemeente Utrecht en de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving gezamenlijk op grond van het meest recente VTA onderzoek en van de bomeninventarisatie een selectie van bomen gemaakt, die ter plekke bekeken en beoordeeld worden. Hieruit voortvloeiend stelt de boomtechnisch adviseur beheermaatregelen (boven - en ondergrondse maatregelen) op om zo de conditie van de geselecteerde bomen te verbeteren of, als dat noodzakelijk is, bomen te verwijderen.

Deze maatregelen worden besproken met de Beheergroep en de gebiedsmanager. Het werkplan wordt vervolgens door de afdeling Cultuurtechniek uitgevoerd.

Parasitaire zwammen

3.4 Ziektes en plagen

In de loop der jaren worden diverse boomsoorten belaagd door ziektes en plagen. Vooral paardenkastanjes, platanen, iepen en meidoorns hebben hiervan te lijden.

Paardenkastanje

In het Wilhelminapark en omgeving staan 99 kastanjes. Er moet rekening mee gehouden worden dat deze kastanjes door de bloedingsziekte zullen verdwijnen en dat er voorlopig geen nieuwe kastanjes geplant worden. Een uitzondering hierop vormt een bestaande rij of structuur die door enkele nieuw te planten kastanjes weer hersteld kan worden.

De laatste jaren wordt de kastanje geteisterd door een drietal ziektes: de bladvlekkenziekte, de paardenkastanjemineermot en sinds kort ook de bloedingsziekte.

Voor de bladvlekkenziekte zijn verschillende schimmels verantwoordelijk. Meestal heeft de aantasting nauwelijks gevolgen, maar de ziekte kan zich heftiger voordoen als de omstandigheden gunstig zijn voor de schimmel. Wanneer de bladeren van de kastanjes worden aangetast door de paardenkastanjemineermot, verkleuren deze bruin; de bomen laten midden in het groeiseizoen hun blad vallen. Door het afnemen van de hoeveelheid blad, kan de boom onvoldoende voedingsstoffen aanmaken voor het nieuwe seizoen. Ziektes en plagen die normaal niet fataal zijn, krijgen dan een kans de boom te vellen.

In de zomer van 2002 kwamen de eerste meldingen van de bloedingsziekte binnen. Aangetaste bomen krijgen bruine vlekken op de stam en 'bloeden' donker vocht. Stukken bast sterven af, er ontstaan bastscheuren, de bast laat los, de kroon krijgt onvoldoende voedingsstoffen en de boom sterft langzaam af. Uit diverse proeven is gebleken dat de ziekte wordt veroorzaakt door een bacterie uit de *Pseudomonas* familie (*Pseudomonas syringae*). Het is nog onduidelijk of de bacterie de kastanjeboom binnenkomt door verwondingen, via de wortels, of door de bloesem.

Er wordt momenteel onder de verantwoordelijkheid van werkgroep Aesculaap uitgebreid onderzoek gedaan naar het infectie- en ziekteproces bij de bomen (www.kastanjeziekte.wur.nl). De adviezen van de werkgroep moeten nauwlettend in de gaten gehouden worden.

Massaria (ziekte bij platanen)

De recent in Utrecht gesignaleerde ziekte bij platanen, Massaria, is helaas (nog) niet te bestrijden. Zolang er nog geen geschikt middel is om de schimmel te bestrijden, vindt nieuwe aanplant van platanen terughoudend plaats. De Massariaziekte komt voor in bomen vanaf circa 30 tot 40 jaar oud en tast de takken aan, vooral die in het onderste of binnenste deel van de kroon. Na het afsterven van de takken kunnen deze door snel optredend houtrot gaan afbreken.

Iepziekte

De besmettelijke iepziekte is gemakkelijk te herkennen aan verwelking in combinatie met geel- en bruinverkleuringen van de bladeren. De ziekte wordt veroorzaakt door een schimmel die zich meestal verspreidt via de larve van de iepenspintkever. Besmette iepen kunnen de ziekte aan gezonde soortgenoten doorgeven via hun wortelgestel. Indien iepziekte wordt geconstateerd, zal de gemeente de besmette bomen verwijderen om verdere verspreiding van de ziekte tegen te gaan. Iepen kunnen beschermd worden tegen de iepziekte door ze preventief in te enten. Sinds enkele jaren worden de beeldbepalende iepen en iepenlanen dan ook jaarlijks ingeënt. Door deze wijze van preventie is de jaarlijkse uitval gering en blijft de ziekte beheersbaar. Daarnaast worden er bij aanplant van nieuwe iepen, variëteiten gebruikt die immuun of minder gevoelig zijn voor de iepziekte.

Massaria

Iepziekte

3.5 Grondwaterstand

Het Wilhelminapark kent een hoge grondwaterstand en een lokaal verdichte bodem. Dit heeft zuurstofarmoede tot gevolg. In de bodem van het parkgebied bevindt zich op een hoogte van 60 tot 80 cm onder het zand een natuurlijke kleilaag. Onder de grote weide komt de klei zelfs al voor op 35 tot 40 cm onder het maaiveld. Deze kleilaag is op sommige locaties slechts enkele centimeters dik en op andere locaties kan de laag een dikte van ruim één meter hebben. Onder deze kleilaag wordt weer zand aangetroffen. Dit is de bovenste zandlaag die permanent water bevat en waarin de gemeente Utrecht de hoogte van het grondwaterniveau ten opzichte van het NAP meet. Deze zandlaag wordt het eerste watervoerende pakket genoemd.

Als het regent, stroomt het water door de zand- en de kleilaag naar de zandlaag van het eerste watervoerende pakket. In natte perioden worden er echter dermate hoge grondwaterstanden gemeten dat de kleilaag permanent onder grondwaterniveau moet staan. De klei zet hierdoor uit en vormt een voor water ondoordringbare laag. Het water kan niet naar dieper gelegen lagen doordringen en er ontstaat plasvorming en drassige bovengrond. Dit kan nadelig zijn voor bepaalde boomsoorten, met name beuken.

De afdekkende laag mag niet doorbroken worden, bijvoorbeeld met een diep plantgat, om te voorkomen dat het diepe grondwater in de bovengrond doordringt. Het peil van dit 'diepe' grondwater is nauwelijks te beïnvloeden. Alleen sterke bronbemaling ergens in de (wijde) omgeving kan tot verlaging leiden.

De fluctuaties van het grondwaterpeil worden veroorzaakt door neerslagverschillen door het jaar heen, door verdamping en wateronttrekking door bomen en heesters, en door het peil van het oppervlaktewater (dat in de omgeving van vijver en watergangen, tot op maximaal 50 meter afstand hiervan, invloed heeft). Alleen dit laatste is te beïnvloeden. Dat kan door te zorgen voor een regelmatige wateraanvoer (via een pomp vanuit de Zilveren Schaats naar de Koningssloot) en een ongehinderde afvoer naar de Minstroom.

Hoge grondwaterstand

4. BEHEERVISIE EN BEPLANTINGSVISIE

4.1 “Beheerplan Wilhelminapark en omgeving”

In 2005 is door ‘Copijn Utrecht Tuin- en landschapsarchitecten’ het Beheerplan Wilhelminapark en omgeving opgesteld. Voorafgaand daaraan verscheen in 2004 de Beleidsvisie voor het Wilhelminapark-gebied (Stichting Wilhelminapark en omgeving).

De volgende aandachtspunten uit dit beheerplan zijn vertrekpunten voor het Bomenplan en voor de beheer- en beplantingsvisie.

*Herstel oorspronkelijke bomenstructuur en zichtlijnen

In de loop der jaren is het Wilhelminapark op een aantal plaatsen dichtgegroeid. Door uitsterfbeleid op bepaalde bomen toe te passen en op andere plekken gericht nieuwe bomen aan te planten, wordt ernaar gestreefd de oorspronkelijke bomenstructuur te herstellen. Dit betekent niet een één op één kopie van het ontwerp uit 1888, maar een weloverwogen interpretatie ervan met inachtneming van de ontwikkelingen in het verleden.

*Groeivrijheid / ontwikkelingsmogelijkheid van bomen

Bomen moeten de mogelijkheid hebben om uit te groeien. Als bomen gevaar opleveren voor de gebruiker van het park en als een boom de ontwikkeling van een ander boom belemmert, moeten deze bomen ofwel passend gesnoeid dan wel - in het uiterste geval - verwijderd worden. Hierbij is het streven oude bomen zoveel mogelijk te sparen.

*Soortenrijkdom

Bij de nieuwe aanplant van bomen moet rekening gehouden worden met soortenrijkdom, een gevarieerde bloei- en bladkleur en met de hoogte. In de loop der jaren is een verarming in het sortiment ontstaan.

Beheerplan Wilhelminapark en omgeving

Utrecht, februari 2005

4.2 Beheervisie

Het beheer is vanaf nu gericht op het behoud en de ontwikkeling van een -ook in leeftijd- gevarieerd bomenbestand, met een grote soortenrijkdom.

In het beheer moet rekening gehouden worden met het behouden en waar nodig herstellen van de oorspronkelijke bomenstructuur en de zichtlijnen. Dit bomenbeheer moet een weloverwogen interpretatie van het oorspronkelijke ontwerp weerspiegelen. Deze interpretatie is afgestemd met Stadsontwikkeling, afdeling Stedenbouw en Monumenten.

Bomen moeten de mogelijkheid hebben om uit te groeien. Als bomen gevaar opleveren voor de gebruiker van het park en als een boom de ontwikkeling van een ander boom belemmert, moeten deze bomen ofwel passend gesnoeid dan wel - in het uiterste geval - verwijderd worden. Hierbij is het streven oude bomen zoveel mogelijk te sparen, verplantbare bomen binnen het park op een 'betere' plek te verplanten, maar ook 'dode' bomen met een ecologische functie te handhaven. Hierbij kan bij voorbeeld gedacht worden aan een 'vleermuisboom'.

Op grond van de bomeninventarisatie en de ingeschatte levensverwachting van de bomen is een driedeling in tijd voor de beheermaatregelen gemaakt. Deze betreft de beheermaatregelen en het planten en waar nodig verwijderen van bomen voor de eerste periode 2008 - 2011, voor de periode 2012 t/m 2016 (periode 5-10 jaar) en voor de periode 2017 t/m 2021 (periode 10-15 jaar). Dit betekent dat het bomenplan gefaseerd gerealiseerd wordt.

Maatregelen voor de eerste periode worden in dit Bomenplan beschreven.

Voor de twee daaropvolgende perioden (5-10 jaar en 10-15 jaar) moeten de beheermaatregelen te zijner tijd nog uitgewerkt worden. Steeds is de werkelijke situatie per boom bepalend voor wat er verder gebeuren moet.

Verder zijn er bomen geselecteerd waar een uitsterfbeleid op toegepast wordt. Dit betekent dat op de plaats waar op termijn een boom zal verdwijnen, geen boom terug geplaatst wordt. Hierdoor wordt de ruimtelijke structuur van het ontwerp weer herkenbaarder.

Door de gefaseerde aanpak van het Bomenplan ontstaan groeiverschillen (leeftijdsverschillen) van bomen binnen een structuur. De leeftijds- en groei-verschillen zijn deels gewenst en deels acceptabel.

Oude bomen zoveel mogelijk sparen

4.3 Beplantingsvisie

Algemene uitgangspunten

Uitgangspunt van het Bomenplan zijn het oorspronkelijk ontwerp, zoals dat meer dan honderd jaar geleden in 1888/1889 gemaakt is door Copijn en De Loran, én de bestellijsten van de gemeente Utrecht (door Van Nieuwenhuizen en Denier van der Gon) uit 1896/1898. Op lange termijn wordt getracht de ideeën te realiseren door zowel bomen aan te planten die in de loop van de tijd zijn verdwenen, als door bomen geleidelijk te laten verdwijnen door uitsterfbeleid. Enkele bomen die totaal niet in het beeld passen of die er slecht aan toe zijn, zullen op korte termijn worden verwijderd. In de afgelopen honderd jaar zijn er ook bomen aangeplant die een bijdrage leveren aan het beeld van het park. Van deze bomen is bekeken welke op termijn worden gehandhaafd, dan wel uiteindelijk zullen verdwijnen. Op deze wijze wordt op langere termijn de variatie in leeftijd groter.

In het park moet een grote soortenrijkdom aan bomen zijn. Deze moet gevarieerd zijn in bloei- en bladkleur en in hoogte. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de sortimentslijst, die is samengesteld uit de lijst opgesteld door Denier van der Gon en uit 'Utrecht Onze Plantsoenen', een beschrijving uit 1909. Tevens zijn soorten in de lijst opgenomen die bijzondere ecologische waarde hebben. Te denken valt hierbij o.a. aan bomen die geschikt zijn voor vleermuizen. De lijst wordt tot slot aangevuld met waardevolle soorten en variëteiten die de afgelopen honderd jaar zijn ontdekt of ontwikkeld (zie bijlage 2 Sortimentslijst Bomen).

Kenmerkend voor het Wilhelminapark is dat aan de randen ervan overwegend inheemse boomsoorten worden gebruikt. Meer naar binnen bevinden zich de exoten.

Er moet rekening gehouden worden met de zichtlijnen in het park zoals die op tekening staan aangegeven en die ontleend zijn aan het werk van Copijn en De Loran.

De laatste decennia worden sommige boomsoorten geteisterd door ziekten. Ter plekke zal moeten worden overwogen of dezelfde soort wordt herplant dan wel vervangen door een andere soort. Voorwaarde is wel dat geput wordt uit de sortimentslijst.

Van groot belang voor de bomen is dat veel aandacht wordt besteed aan standplaatsverbetering, gericht op de specifieke eisen die een boomsoort stelt.

Concrete beplantingsvisie

Langs de Koningslaan moet in de loop van de tijd een bomenrij ontstaan, die bestaat uit *Robinia pseudoacacia* (gewone acacia). De bestaande rij wordt door het verwijderen van bomen in verband met slechte vitaliteit in de loop der jaren dus aangevuld met de gewone acacia.

Langs de rand van de grote ovale weide in het zuiden van het park worden *Tilia x europea* (Hollandse linde) geplant. Hierdoor wordt de structuur van het ovaal benadrukt. Bovendien worden hier aan de oost- en westzijde twee bijzondere boomgroepen geplaatst, als speelse accentuering, zoals ook aangegeven in het ontwerp van Copijn.

Om het element water te benadrukken worden langs het Wilhelminapark ter hoogte van de waterloop en de grote weide bomen geplant die de watersfeer versterken.

De buitenste bomenrij van de Emmalaan wordt volgens het historische ontwerp weer beplant met *Robinia's pseudoacacia* (gewone acacia) afgewisseld met *Crataegus x lavalleei* (meidoorn). De grillige acacia's worden gecombineerd met de kleine compacte meidoorns.

Als de bomen ten zuiden van de speeltuin te zijner tijd verwijderd moeten worden, zal hier voor in de plaats een boomsoort met een transparante kroon gekozen moeten worden. Hierdoor zal de bezonning van de speelplek verbeteren.

Het is gewenst om bestaande jonge, verplantbare bomen, die nu op niet geschikte locaties staan, binnen het park te verplanten.

De Stolberglaan valt buiten het projectgebied van dit beheerplan. Toch wordt hier opgemerkt dat de beplanting aan de noordkant van de straat zijn huidige natuurlijke karakter moet behouden.

5. BOMENPLAN

Dit Bomenplan geeft niet in detail aan welke beheermaatregelen nodig zijn om het eindbeeld te bereiken. Dit is ook niet wenselijk. De ontwikkeling van de beplanting is van te veel factoren afhankelijk, zoals grondslag, ziektes, stormen en specifieke inzichten en wensen. In een dergelijk geval is niet het eindbeeld leidend, maar wordt ernaar gestreefd de beheermaatregelen op tijd uit te voeren. De wijkopzichter heeft, aan de hand van de beschreven beheeradviezen en de tekeningen, een handleiding om een consequent beheer uit te voeren. Dit zijn richtlijnen voor het uiteindelijke beheer en de aanplant van bomen.

De inventarisatiegegevens en de maatregelen voor bepaalde bomen besproken tijdens 'Wandelingen in 2008 met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving' zijn een belangrijk vertrekpunt voor het opstellen van het Bomenplan voor de eerste periode.

In het Wilhelminapark en omgeving zijn 1061 bomen geïnventariseerd (Bijlage 1). In totaal worden ca. 139 bomen nieuw aangeplant in de periode 2008/2011. Veel bomen worden te zijner tijd na het verwijderen of uitvallen herplant.

In de bomeninventarisatie is op grond van de levensverwachting van de bomen een indeling in vier tijdsperiodes gemaakt. Deze indeling is overgenomen voor het Bomenplan. De eerste periode betreft minder dan 5 jaar, de tweede periode 5 - 10 jaar, de derde periode 10 -15 jaar en de vierde periode langer dan 15 jaar. Maatregelen voor de eerste periode (2008 - 2011) worden in dit Bomenplan beschreven. Voor de twee daaropvolgende perioden 2012 t/m 2016 (periode 5 -10 jaar) en 2017 t/m 2021 (periode 10 -15 jaar) moeten de beheermaatregelen te zijner tijd nog uitgewerkt worden. Steeds is de werkelijke situatie per boom bepalend voor eventueel uit te voeren maatregelen.

In de eerste periode is te verwachten dat ca. 34 bomen zullen uitvallen. Voor de periode 5 - 10 jaar is te verwachten dat nog eens ca. 35 bomen zullen uitvallen en voor de periode 10 - 15 jaar ca.112 bomen.

Op 188 bomen wordt een uitsterfbeleid toegepast. Deze bomen worden dus niet herplant.

Als te handhaven bomen op grond van slechte vitaliteit of veiligheidsrisico's toch verwijderd moeten worden of uitvallen, wordt in principe dezelfde boomsoort herplant, behalve als er aantoonbare redenen zijn om een andere boomsoort terug te planten.

Het Bomenplan bestaat uit het Bomenstructuurplan, Beplantingsplan 2008 - 2011, te verwijderen een mogelijk te verwijderen bomen periode 2008 - 2011, mogelijk te verwijderen bomen in verband met slechte vitaliteit in de periode 5 - 10 jaar en 10 - 15 jaar, maatregelen naar aanleiding van 'Wandelingen met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving' in 2008 en 2009 en te verplanten bomen 2008 en 2009 en aanpak van 'extra' bomenbeheer in de toekomst.

De verschillende onderdelen worden hierna kort omschreven, de daarbijbehorende tekeningen en lijsten zijn in de bijlagen te vinden.

5.1 Bomenstructuurplan

In het Bomenstructuurplan is de toekomstige structuur aangegeven. Deze bestaat uit bestaande bomen, te handhaven bomen en nieuw aan te planten bomen. Bomen waar een uitsterf beleid op toegepast wordt, worden niet meer teruggeplant.

Op het Bomenstructuurplan zijn de zichtlijnen, belangrijk voor de structuur en beleving van het park, duidelijk aangegeven.

In Bijlage 3 is het Bomenstructuurplan te vinden

5.2 Beplantingsplan 2008-2011

In het beplantingsplan zijn alle nieuw aan te planten bomen in soorten aangegeven. De soortenkeuze is gebaseerd op de sortimentslijst, op het cultuurhistorische advies van Stadsontwikkeling, afdeling Stedenbouw en Monumenten, en op adviezen van de Beheergroep.

Er worden in totaal 139 bomen geplant in de periode 2008 - 2011.

Voor 2008 - 2009 aan te planten bomen is een beplantingslijst gemaakt.

Voor de volgende jaren wordt per jaar, in samenwerking met de opzichter grijs/groen en de beheergroep, een beplantingslijst voor dat betreffende jaar opgesteld. De lijst moet ieder jaar in september gereed zijn, zodat voor het daarop volgende jaar het benodigde budget aangevraagd kan worden. In 2011 zijn dan alle 139 bomen geplant.

De concrete boomlocaties worden direct voor de aanplant bepaald en vastgesteld door een deskundige van de gemeente samen met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving.

In Bijlage 4 A is de beplantingslijst 2008 - 2009, de daarbij horende tekening Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop' te planten bomen 2008 - 2009 te vinden. In Bijlage 4 B is de beplantingslijst 2008 - 2011 en de tekening Wilhelminapark en omgeving 'Hand aan de schop' te planten bomen 2008 - 2011 te vinden.

Een aantal bomen van de beplantingslijst 2008 - 2011 staan ook vermeld op de beplantingslijst 2008 - 2009.

5.3 Te verwijderen en mogelijk te verwijderen bomen / te verplanten bomen periode 2008- 2011

Op grond van de gegevens uit de bomeninventarisatie, het advies van de boomtechnisch adviseur van de gemeente Utrecht en het advies van de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving zijn 30 bomen aangewezen om binnen de eerste 5 jaar te verwijderen. Voor deze bomen moet een kapvergunning worden aangevraagd.

Het is gewenst om bestaande jonge, verplantbare bomen, die nu op niet geschikte locaties staan, binnen het park te verplanten (zie bijlage 6 tekening Wilhelminapark 'Hand aan de schop' maatregelen naar aanleiding van wandelingen met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving in 2008 - 2009 en te verplanten bomen 2008 - 2009).

In Bijlage 5 is de bomenlijst 'Te verwijderen en mogelijk te verwijderen bomen 2008-2011 te vinden.

Zichtlijn over de ovaal

5.4 Mogelijk te verwijderen bomen in verband met slechte vitaliteit in de periode 2012 – 2016 (5 – 10 jaar) en 2017 – 2021 (10 – 15 jaar)

Op grond van de gegevens uit de bomeninventarisatie ligt het in de verwachting dat deze bomen in de periode 5 tot 10 jaar en 10 tot 15 jaar moeten worden verwijderd/gekapt op grond van slechte gezondheid.

Voor de periode 5 - 10 jaar is te verwachten dat 35 bomen gekapt moeten worden. Voor deze 35 bomen moet te zijner tijd een kapvergunning aangevraagd worden.

Voor de periode 10 - 15 jaar is te verwachten dat 109 bomen gekapt moeten worden. Voor deze 109 bomen moet te zijner tijd een kapvergunning worden aangevraagd.

In Bijlage 5 is de bomenlijst 'Mogelijk te verwijderen bomen in verband met slechte vitaliteit in de periode 2012 – 2016 (5 - 10 jaar) en 2017 – 2021 (10 - 15 jaar)' en de tekening 'Te verwijderen en mogelijk te verwijderen bomen' te vinden.

5.5 Maatregelen naar aanleiding van 'Wandelingen met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving in 2008 en 2009'

In de bomeninventarisatie van Cobra is een aantal bomen voor de periode minder dan 5 jaar aangewezen die een slechte vitaliteit hebben. In 2008 is naar aanleiding van deze constatering tijdens drie gezamenlijke wandelingen van de boomtechnische adviseur van de gemeente Utrecht en de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving een groot aantal bomen ter plekke bekeken en nogmaals beoordeeld. De beheergroep had een lijst opgesteld met aanbevelingen voor individuele bomen. Deze aanbevelingen zijn meegenomen en verwerkt in het bomenplan.

In 2009 heeft een gezamenlijke wandeling plaatsgevonden waar nieuw te planten en te verplanten bomen aangegeven zijn voor het gedeelte Emmalaan en Hogelandse park.

De aanbevelingen zijn te vinden in bijlage 6, overzicht maatregelen en tekening 'Maatregelen naar aanleiding van wandelingen met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving' in 2008 en 2009 en te verplanten bomen 2008-2009.

Slechte vitaliteit

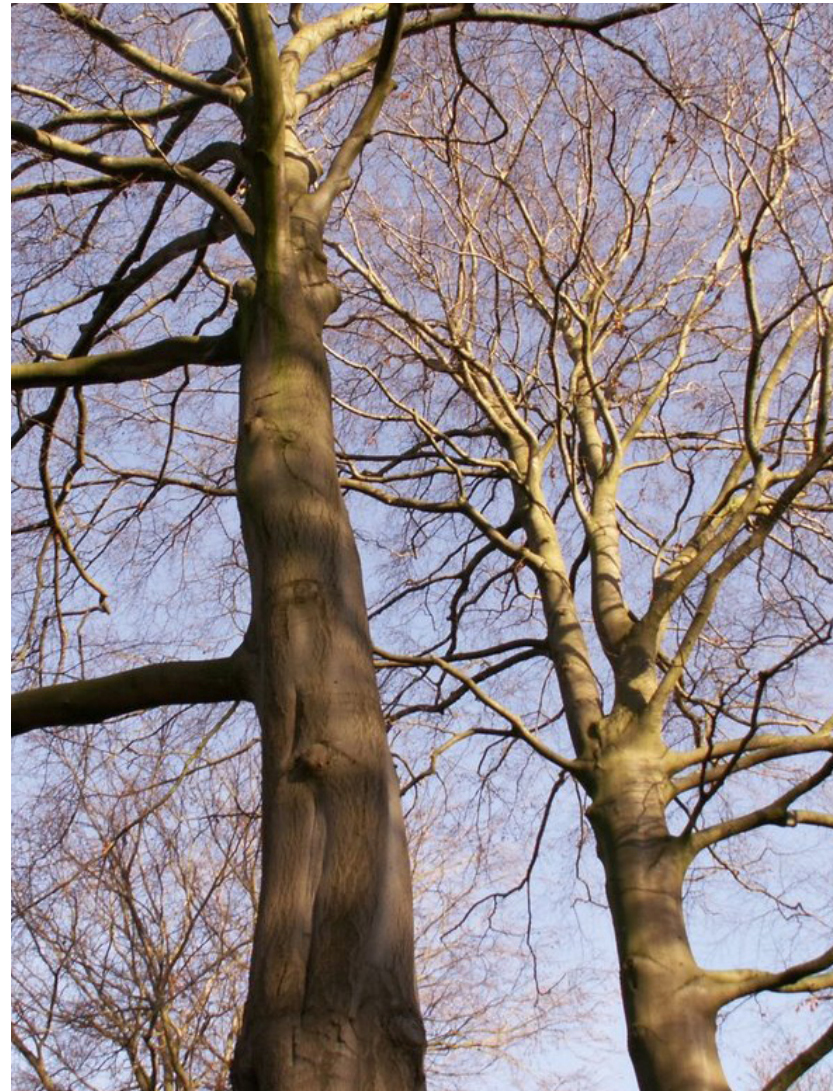
5.6 Aanpak van 'extra' bomenbeheer in de toekomst (zie ook punt 3.3)

Vanaf 2009 wordt ieder jaar op grond van het recente VTA onderzoek en de bomeninventarisatie een selectie van bomen gemaakt die ter plekke door een boomtechnisch adviseur van de gemeente Utrecht en de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving gezamenlijk bekeken worden. Hieruit voortvloeiend stelt de boomtechnisch adviseur beheermaatregelen (boven - en ondergrondse maatregelen) op om zo de conditie van de geselecteerde bomen te verbeteren of, als dat noodzakelijk is, bomen te verwijderen.

Dit werkplan wordt afgestemd met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving en de gemeente Utrecht, Stadswerken, Wijkservice en Onderhoud, gebied Oost/Noordoost. Het werkplan wordt vervolgens uitgevoerd door de afdeling Cultuurtechniek.

Voor de periode 2008-2009 is een dergelijk werkplan opgesteld (zie onder punt 5.5).

Onder punt 5.2 is beschreven hoe het aanplanten van nieuwe bomen tot en met 2011 geregeld wordt.

De conditie van geselecteerde bomen verbeteren of, als dat noodzakelijk is, bomen verwijderen.

6. GROEIPLAATSVERBETERING

Een goede groeiplaatsverbetering bij nieuw aan te planten bomen is wenselijk; door het plantgat optimaal in te richten krijgt de boom alle kans zich goed te ontwikkelen.

Onder punt 3.5 Grondwaterstand is de problematiek van de hoge grondwaterstand in verband met de kleilaag toegelicht. Bij het planten van een nieuwe boom zal eerst een grondboring worden gedaan. Aan de hand van de ondergrond zou de plantlocatie veranderd of een grondverbetering toegepast moeten worden, die afgestemd is op de boomsoort.

Langs de Koningslaan is in het beplantingsplan voorgesteld om diverse Robinia pseudoacacia te planten. Bij de nieuwe aanplant van deze bomen moet de groeiplaats op deze locatie verschaald worden. De grond is hier te voedselrijk; dit zou betekenen dat de Robinia's te snel zouden groeien en dat daardoor breukgevaar van takken ontstaat.

Te planten acacia's langs Koningslaan in combinatie met bodemverschraling

7. VERGUNNINGEN

Hieronder volgt een opsomming van de vergunningen die van toepassing zijn op de bomen in het Wilhelminapark en omgeving.

7.1 Kapvergunning

Voor het rooien van bomen moet bij Vergunning en Handhaving, afdeling Vergunningen, een kapvergunning aangevraagd worden. Dit geldt voor iedere boom die op de hoogte van 130 cm een dikte van 15 cm en meer heeft.

7.2 Monumentenvergunning

Het Wilhelminapark is een rijksmonument en valt daardoor onder de monumentenvergunningplicht.

De bomen zijn onderdeel van het park; bij het vervangen of rooien van een boom moet eventueel een monumentenvergunning aangevraagd worden. Voor het onderhoud van bomen, ook voor het verwijderen van een zieke boom, hoeft geen monumentenvergunning aangevraagd worden.

Een monumentenvergunning kan aangevraagd worden bij de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM). De RACM is samen met andere instanties verantwoordelijk voor het behoud en de duurzame ontwikkeling van archeologische waarden, gebouwde monumenten en cultuurlandschappen.

De monumentenvergunning kan aangevraagd worden via Stadsontwikkeling, afdeling Stedenbouw en Monumenten.

Het Wilhelminapark is een rijksmonument en valt daardoor onder de monumentenvergunningplicht.

8. AANBEVELINGEN

8.1 Bomen

Voor dit Bomenplan is gekeken naar een periode van 15 jaar. In dit plan zijn alle bomen aangegeven die verwijderd worden, nieuw geplant worden, herplant worden of op welke bomen een uitsterfbeleid toegepast wordt.

8.2 Vleermuizen en holenbewonende vogelsoorten

Het Wilhelminapark en omgeving wordt door vleermuizen gebruikt als foera-geerplaats, zwermplaats of verblijfplaats. Bij het verwijderen en nieuw aanplanten van bomen is het belangrijk met het leefgebied van vleermuizen en holenbewonende vogelsoorten rekening te houden.

Hierna volgen enkele aanbevelingen om het leefgebied voor deze dieren te beschermen.

Voor vleermuizen en holenbewonende vogelsoorten is het belangrijk om bomen met holtes te sparen. Oude, dode bomen zijn belangrijk voor bijvoorbeeld specht, boomklever en uil.

Voor al eiken en beuken staan bekend als vleermuisverblijfbomen.

'Insectenbomen', zoals zoete kers, wilde vogelkers, linde en acacia zijn voor de vleermuis belangrijk in verband met voedsel.

Heesters zijn ook belangrijk voor vleermuizen. Nachtvinders komen op de nectar van de heesters af; de nachtvinders vormen op hun beurt voedsel voor de vleermuizen.

De bomenstructuur van het park is belangrijk voor de vliegroutes van de vleermuizen.

Andere mogelijkheden voor verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn de bunker en de duikers (mits voorzien van speciale stenen met gaten). Ook kan worden onderzocht of het ophangen van vleermuiskasten een meerwaarde voor de dieren heeft.

Voor advies en vragen kan contact opgenomen worden met de Vleermuiswerkgroep Utrecht.

8.3 Beplantingsvoorstellen voor zes locaties

Achter het Rosarium, achter de speelplaats:

Als te zijner tijd de esdoorn uitvalt, moet deze vervangen worden door een inheemse boomsoort uit de sortimentslijst.

Plantsoenpost Prinsesselaan

Als de plantsoenpost wordt opgeheven, moet voor dit gebied (dwars op de kop van de Emmalaan) een plan/ontwerp gemaakt worden.

Zuidelijk eiland

Op dit eiland moeten de bestaande bomen (taxodiums, elzen en wilgen) gehandhaafd worden.

Noordelijk eiland

Op dit eiland moeten hazelaars, elzen, meidoorns en essen gehandhaafd worden. Esdoorns te zijner tijd vervangen door sierbomen uit de sortimentslijst.

Julianarotonde

Er moet gestreefd worden naar het eindbeeld van een solitaire, beeldbepalende boom (beuk) aan het eind van de zichtlijn. Het referentiebeeld is de Emmarotonde.

Burgermeester Reigerrotonde

Het eindbeeld hier moet een solitaire, beeldbepalende boom aan deze toegangsweg tot het park zijn. Op de drie bestaande bomen moet uitsterfbeleid toegepast worden. Zo spoedig mogelijk moet hier een Sequoiadendron gigantum in het midden van de rotonde geplant worden.

Emmarotonde

8.4 Waterloop

De huidige waterloop, parallel lopend aan het Wilhelminapark, is ter hoogte van nummer 46 tot en met 52 verbonden door een lange duiker.

De doorstroming moet verbeterd worden, zodat de wateroverlast in het park wordt tegengegaan.

Vanuit cultuurhistorisch oogpunt is het niet noodzakelijk dat hier een doorgaande waterloop gecreëerd wordt. Verder moet onderzocht worden of het mogelijk is een derde kommetje ter hoogte van nr. 49 en 50 aan te leggen en dit door twee nieuwe duikers met de bestaande kommetjes te verbinden.

Bij het eventuele plaatsen van nieuwe duikers moet onderzocht worden of het mogelijk is deze te plaatsen zonder boomwortels van bestaande bomen te beschadigen.

Een andere mogelijkheid is een doorgaande waterloop te bouwen. Deze variant heeft de voorkeur van de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving. Bij dit voorstel is het niet te vermijden dat twee grote bomen verwijderd moeten worden. Voor het bouwen van een doorgaande waterloop moet een monumentenvergunning aangevraagd worden.

8.5 Onderzoek naar subsidiemogelijkheden in verband met status 'rijksmonument'

Het Wilhelminapark is sinds 2001 een rijksmonument. Het wordt aanbevolen te onderzoeken of er mogelijkheden bestaan om subsidies te kunnen ontvangen voor het park in verband met de status 'rijksmonument'. Dit geld moet vooral gebruikt worden voor het beheer van de talrijke oude bomen en de groene inrichting van het park.

8.6 Onderzoek naar opheffing parkeerplaatsen ten gunste van bomen

Onderzocht moet worden of het mogelijk is om parkeerplaatsen ten oosten van de speeltuin op te heffen ten gunste van grotere boomspiegels voor bestaande bomen. In de huidige situatie is er ter plekke veel wortelopdruk te constateren in het wegdek.

Vanuit cultuurhistorisch oogpunt is het niet noodzakelijk dat hier een doorgaande waterloop gecreëerd wordt.

BIJLAGEN

Bijlage 1:
Bomeninventarisatie inventarisatielijst en
tekening Bomeninventarisatie 402.60024.OSO.010.001
datum 20-07-2009

Toelichting inventarisatielijst:
“boomnummers” komt overeen met nummers in het Groenbeheersysteem
“ID” nummer is het boomnummer dat door COBRA BV toegekend is aan de
bomen.

Bijlage 2: Sortimentslijst Bomen Historische lijst:

(Boomsoorten komen niet uit de historische lijst, maar zijn in het verleden uit het park verdwenen)

Acer campestre	Veldesdoorn
Acer cappadocium	Kolchische Esdoorn
Acer fremanii	
Acer negundo	Verderesdoorn
Acer platanoides	Noorse Esdoorn
Acer pseudoplatanus	Gewone Esdoorn
Acer saccharinum	Gewone Esdoorn
Aesculus carnea	Rode paardekastanje
Aesculus glabra	
Aesculus hippocastanum	Paardenkastanje
Aesculus hippocastanum 'Baumanii'	Bauman's Paardekastanje
Aesculus pavia	
Ailanthus altissima	Hemelboom
Alnus cordata	Hartbladige els
Alnus glutinosa	Grauwe els
Betula alba	Witte berk
Betula costata	
Betula ermanii 'Blush'	
Betula nigra	Zwarte berk
Betula pendula	Ruwe berk
Betula utilis	Papierberk
Carpinus betulus	Gewone Haagbeuk
Carpinus betulus 'Quercifolius'	ikbladige Haagbeuk
Castanea sativa	Tamme kastanje
Catalpa bignonioides	Trompetboom
Cedrus atlantica Glauca	Atlas ceder
Corylus colurna	Boomhazelaar
Crataegus x lavalleyi	Meidoorn
Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet'	Meidoorn
Fagus sylvatica	Gewone beuk
Fagus sylvatica 'Asplenifolia' Varenbeuk	
Fagus sylvatica 'Atropunicea'	Bruine beuk
Fraxinus angustifolia	Smalbaldige es

Stadswerken

Fraxinus excelsior
Fraxinus excelsior 'Aurea'

Ginkgo biloba
Gleditsia triacanthos inermis
Gymnocladus dioica

Juglans nigra

Liquidambar styraciflua
Liriodendron tulipifera

Malus angustifolia
Malus baccata
Malus floribunda
Metasequoia glyptostroboides

Ostrya carpinifolia

Paulownia tomentosa
Picea abies
Pinus nigra
Pinus sylvestris
Pinus wallichiana
Platanus x acerifolia
Populus canadensis 'Glerica'
Populus nigra
Populus tremula
Prunus gondouinii 'Schnee'
Prunus padus
Prunus serrulata
Pterocarya fraxinifolia

Quercus cerris
Quercus frainetto
Quercus macranthera
Quercus palustris
Quercus robur
Quercus rubra

Robinia pseudoacacia
Robinia pseudoacacia 'Frisia'

Gewone es
Goud es

Japanse Notenboom
Valse christusdoorn, ongestekeld
Doodsbeenderenboom

Zwarte walnoot

Amberboom
Tulpenboom

Smalbladige sierappel
Sierappel
Sierappel
Moerasspar

Hopbeuk

Anna Paulownaboom
Gewone spar
Oostenrijkse den
Grove den
Tranenden
Gewone plataan
Baakse populier
Zwarte populier
Ratelpopulier
Dubbelbloemige Morel
Vogelkers
Japanse Sierkers
Kaukasische vleugelnoot

Moseik
Hongaarse eik
Perzische eik
Moeraseik
Zomereik
Amerikaanse eik

Gewone acacia

Robinia pseudoacacia Unifoliola

Salix alba
Salix sepulcralis 'Chrysocoma'
Sequoiadendron giganteum
Sophora japonica
Sorbus aucuparia 'Edulis'
Sorbus intermedia

Taxodium distichum
Taxus baccata
Thuja plicata
Tilia americana
Tilia cordata
Tilia euchlora
Tilia x europea
Tilia platyphyllos
Tilia tomentosa

Ulmus carpinifolia Sarniensis
Ulmus glabra
Ulmus glabra 'Exoniensis'
Ulmus x hollandica
Ulmus x hollandica 'Wredei'
Ulmus minor
Ulmus minor 'Sarniensis'

Zelkova serrata

Aanvullende lijst met bijzondere bomen

Fagus sylvatica 'Rotundifolia'
Halesia carolina
Koelreuteria paniculata
Liquidambar orientalis
Magnolia grandiflora 'Gallisoniere'
Nyssa sylvatica
Parrotia persica 'Vanessa'
Platanus orientalis 'Minaret'
Quercus 'Mauri'
Quercus petraea 'Mespilifolia'

Enkelbladige acacia

Schietwilg
Gele treurwilg
Mammoetboom
Honingboom
Eetbare lijsterbes

Moerascypres
Gewone taxus
Reuze levensboom
Amerikaanse linde
Winterlinde
Krimlinde
Zwarte linde (Gewone linde)
Zomerlinde
Zilverlinde

Monumentaaliep
Bergiep
Pluimiep
Hollandse iep
Goudiep
Iep
Monumentale iep

Sneeuwklukjesboom
Chinees Vernisboom
Oosterse Amberboom

Zwarte tupeloboom

Oosterse plataan

Wintereik

Bijlage 3:
Bomenstructuurplan; 20-07- 2009
tekening 402.60024.OSO 010.001
stand van zaken 24-03-2009

Bijlage 4A:

Beplantingslijst 2008 - 2009

Lijst nieuw te planten bomen 2008 - 2009:

Acer campestre	Veldesdoorn	1 st.
Aesculus hippocastanum Baumanii	Paardekastanje	1 st.
Crataegus x lavalleei	Meidoorn	10 st.
Chamaecyparis lawsoniana	Cyprus	2 st.
Fagus sylvatica Atropunicea	Bruine beuk	1 st.
Liquidambar styraciflua	Amberboom	1 st.
Magnolia acuminata	Valse tulpenboom	1 st.
Paulownia tomentosa	Anna Paulownaboom	3st.
Quercus robur	Zomereik	1 st.
Quercus rubra	Amerikaanse eik	1 st.
Robinia pseudoacacia	Valse acacia	5 st.
Tilia cordata	Kleinbladige linde	1 st.
Tilia platyphylus	Grootbladige linde	1 st.
Ulmus Dodens	Iep	1 st.

Bijlage 4B:

Beplantingslijst en tekening Wilhelminapark en omgeving'Hand aan de schop'

te planten bomen 2008 – 2011; 24-03-2009

(Een aantal bomen van deze lijst zijn al in 2008 - 2009 geplant)

Lijst nieuw te planten bomen:

Acer campestre	Veldesdoorn
Acer x freemanii Armstrong	
Acer negundo	Vederesdoorn
Acer platanoides	Noorse esdoorn
Acer saccharinum	Zilveresdoorn
Aesculus hippocastanum Baumanii	Paardenkastanje
Ailanthus altissima	Hemelboom
Alnus glutinosa	Zwarte els
Betula albosinensis Fascination	Chinese rode berk
Betula costata	
Betula nigra	Zwarte berk
Betula papyrifera	Papierberk
Betula utilis Doorenbos	Himalaya berk
Chamaecyparis lawsoniana	Dwergcyprus
Corylus colurna	Boomhazelaar
Crataegus x lavalleyi	Meidoorn
Fagus sylvatica	Beuk
Fagus sylvatica Atropunicea	Bruine beuk
Fraxinus angustifolia Raywood	Fijnbladige es
Fraxinus excelsior	Gewone es
Fraxinus excelsior Diversifolia	Eenbladige es
Juglans nigra	Zwarte noot
Koelreuteria paniculata	Chinese Vernisboom
Liquidambar styraciflua	Amberboom
Liriodendron tulipifera	Tulpenboom
Magnolia acuminata	Valse tulpenboom
Malus floribunda	Sierappel
Nyssa sylvatica	Zwarte tupeloboom
Ostrya carpinifolia	Europese hopbeuk
Parrotia persica 'Vanessa'	
Paulownia tomentosa	Anna Paulownaboom
Picea omorika	Servische spar
Pinus wallichiana	Tranende den
Pinus strobus	Weymouthden

Platanus occidentalis
Platanus orientalis
Prunus avium
Prunus cerasifera 'Nigra'
Prunus padus
Prunus subhirtella 'Autumnalis'
Pterocarya fraxinifolia
Quercus frainetto
Quercus Mauri
Quercus robur
Quercus rubra
Robinia pseudoacacia
Salix alba 'Tristis'
Tilia cordata
Tila x europea
Tilia x euchlora
Tilia platyphyllos
Tilia tomentosa
Ulmus glabra 'Exoniensis'
Ulmus x hollandica 'Dodoens'
Zelkova serrata

Westerse plataan
Oosterse plataan
Zoete kers (planten na graven waterpartij)
Kerspruim
Vogelkers (planten na graven waterpartij)
Voorjaarskers
Gewone vleugelnoot
Hongaarse eik

Zomereik
Amerikaanse eik
Gewone acacia
Treuwilg
Kleinbladige linde
Hollandse linde
Krimlinde
Grootbladige linde
Zilverlinde
Pluimiep
lep

Bijlage 5:

Tekening 'Te verwijderen en mogelijk te verwijderen bomen'; 20-07-2009

Bomenlijst 'Te verwijderen en mogelijk te verwijderen bomen periode 2008-2011'

47482 Ginkgo biloba
47508 Populus tremula
47514 Quercus robur
47517 Tilia platyphyllos
47519 Aesculus carnea
47547 Acer pseudoplatanus
47567 Acer platanoides
47624 Robinia pseudoacacia 'Bessonia'
47630 Aesculus carnea
47650 Prunus ceracifera 'Nigra'
47679 Aesculus hippocastanum
47696 Castanea sativa
47697 Castanea sativa
48012 Betula costata
48015 Alnus glutinosa
48029 Taxodium distichum
48031 Taxodium distichum
48213 Acer campestre
48215 Acer platanoides
48221 Pinus nigra 'Nigra'
48302 Betulus pendula
48374 Acer platanoides 'Schwedleri'
48442 Betula pendula
48531 Cornus kousa
48608 Tilia euchlora
48613 Fraxinus excelsior 'Diversifolia'
48614 Fraxinus excelsior 'Diversifolia'
48615 Fraxinus excelsior 'Diversifolia'
488428 Chamaecyparis
499038 Sorbus aucuparia

Bomenlijst 'Mogelijk te verwijderen bomen in verband met slechte vitaliteit (35 stuks) in de periode 2012 – 2016 (5 - 10 jaar)

47483 Aesculus hippocastanum 'Baumanii'
47503 Fraxinus excelsior
47504 Fraxinus excelsior
47518 Aesculus hippocastanum
47582 Robinia pseudoacacia 'Bessonia'
47592 Robinia pseudoacacia
47599 Robinia pseudoacacia
47651 Aesculus hippocastanum 'Baumanii'
47701 Quercus robur
47713 Quercus robur
47714 Quercus robur
47732 Robinia pseudoacacia
47756 Fraxinus excelsior
47762 Acer saccharinum
47765 Fraxinus excelsior
47826 Fraxinus excelsior
47846 Aesculus carnea
47991 Acer platanoides
48105 Fagus sylvatica
48119 Betula pendula
48120 Betula pendula
48157 Quercus robur
48388 Aesculus hippocastanum 'Baumanii'
48399 Ulmus glabra 'Exoniensis'
48465 Carpinus betulus
48479 Fagus sylvatica
48509 Aesculus hippocastanum 'Baumanii'
48561 Betula pendula
48565 Betula pendula
48570 Pterocarya
48710 Liquidambar styraciflua
488427 Taxus baccata
499024 Corylus colurna
499083 Betula pendula
534723 Quercus robur

Bomenlijst 'Mogelijk te verwijderen bomen in verband met slechte vitaliteit (109 stuks) in de periode 2017 – 2021 (10 - 15 jaar)

48468	Fagus sylvatica	47775	Quercus robur	48348	Acer platanoides	499034	Quercus robur
48470	Fagus sylvatica	47799	Acer platanus	48362	Fraxinus Excelsior	534737	Aesculus pavia
48471	Quercus robur	47800	Acer platanus	48363	Tilia euchlora	534738	Prunus purpurea
48473	Fagus sylvatica	47801	Acer platanus	48364	Tilia euchlora		
48475	Quercus robur	47876	Chamaecyparis lawsoniana 'Triomp	48367	Prunus padous		
48477	Fagus sylvatica	47972	Quercus macranthera	48392	Gleditsia triacanthus		
47491	Crataegus lavalleyi	47974	Robinia pseudoacacia 'Bessonia'	48398	Ulmus carpinifolia 'Wredi'		
47492	Fagus sylvatica	47977	Robinia pseudoacacia 'Bessonia'	48418	Pinus nigra 'Nigra'		
47499	Acer pseudoplatanus	47983	Robinia pseudoacacia 'Bessonia'	48419	Pinus nigra 'Nigra'		
47509	Aesculus hippocastanum	47986	Robinia pseudoacacia 'Bessonia'	48420	Pinus nigra 'Nigra'		
47510	Fraxinus Excelsior	47990	Fraxinus excelsior	48433	Fraxinus excelsior		
47534	Fraxinus Excelsior	47992	Acer platanoides	48439	Aesculus hippocastanum 'Baumanii'		
47564	Acer platanoides	47993	Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet'	48446	Acer pseudoplatanus		
47565	Prunus padous	47996	Acer pseudoplatanus 'Atropurpureum'	48454	Acer pseudoplatanus 'Leopoldii'		
47570	Catalpa bignonioides	48005	Acer pseudoplatanus	48499	Pinus nigra 'Nigra'		
47571	Catalpa bignonioides	48013	Fraxinus Excelsior	48514	Aesculus carnea		
47574	Paulownia tomentosa	48025	Acer platanoides	48534	Fagus sylvatica 'Purpurea'		
47586	Robinia pseudoacacia 'Unifolia'	48053	Aesculus hippocastanum	48552	Platanus acerifolia		
47590	Robinia pseudoacacia 'Bessonia'	48060	Fraxinus Excelsior 'Jaspidea'	48562	Betula pendula		
47598	Robinia pseudoacacia 'Unifolia'	48061	Quercus macranthera	48563	Betula pendula		
47600	Robinia pseudoacacia	48070	Betula pendula	48586	Malus hybride		
47604	Robinia pseudoacacia 'Bessonia'	48094	Aesculus carnea	48590	Pterocarya fraxinifolia		
47605	Robinia pseudoacacia 'Unifolia'	48095	Aesculus carnea	48600	Catalpa bignonioides		
47606	Robinia pseudoacacia 'Unifolia'	48099	Fagus sylvatica	48606	Aesculus hippocastanum 'Baumanii'		
47611	Robinia pseudoacacia 'Unifolia'	48103	Quercus cerris	48675	Cornus kousa		
47629	Aesculus carnea	48106	Ailanthus altissima	487713	Robinia pseudoacacia 'Bessonia'		
47634	Robinia pseudoacacia 'Unifolia'	48109	Ailanthus altissima	488425	Fraxinus excelsior		
47642	Robinia pseudoacacia 'Unifolia'	48148	Fagus sylvatica	499020	Taxus baccata		
47677	Tilia cordata	48168	Fagus sylvatica	499043	Aesculus hippocastanum 'Baumanii'		
47678	Tilia euchlora	48172	Tilia vulgaris	499079	Acer pseudoplatanus 'Leopoldii'		
47682	Aesculus hippocastanum	48179	Sorbus intermedia	499093	Taxus baccata		
47715	Fagus sylvatica	48184	Alnus glutinosa	47498	Fagus sylvatica 'Purpurea'		
47720	Acer platanoides	48201	Acer platanoides				
47739	Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet'	48223	Quercus robur				
47747	Acer campestre	48226	Pinus nigra 'Nigra'				
47763	Acer saccharinum	48236	Pinus nigra 'Nigra'				
		48260	Fraxinus excelsior				
		48286	Ulmus glabra 'Exoniensis'				

Bijlage 6:

Maatregelen naar aanleiding van 'Wandelingen in 2008 met de Beheergroep Wilhelminapark en omgeving'. Tekening "Maatregelen naar aanleiding van wandelingen met de beheergroep Wilhelminapark en omgeving in 2008 en 2009 en te verplanten bomen 2008-2009"

BOOM	GBS NR. BOOMSOORT	OPMERKINGEN	ACTIES IN 2008 VOOR STEDELIJK BEHEER, CULTUURTECHNIEK	BOOM VERWIJDEREN 2008/2009
ZUIDELIJK DEEL				
1	48598 Pterocarya fraxinifolia	bundelzwam aantasting, kroon reductie 40 %		
2	48630 Pterocarya fraxinifolia	zwamaantastingen, boom goed in de gaten houden, tzt vervangen		
3	48631 Juglans nigra	kroon reductie	kroon controleren	
4	48600 Catalpa bignonioides		kroon evenwichtig snoeien	
5	48601 Platanus acerifolia		nader onderzoeken op massariaziekte	
6	48613, 48614, 48615: Fraxinus Excelsior	3 essen te verwijderen		bomen verwijderen
7, 8	'Diversifolia' 48616, 48611: Acer platanoides 'Schwedleri'	handhaven		
9	48608 Aesculus carnea 'Briotii'		nader onderzoek op zwam	bij eventuele zwamaantasting verwijderen en vervangen door linde
10	48531 Cornus kousa			boom verwijderen
11	48509 Aesculus hippocastanum 'Baumannii'		snoeien, zodat meer licht in de kroon komt	
12	48442 Betula pendula			boom verwijderen
13		eik verwijderen		verwijderen
14		eik verwijderen		verwijderen
15	48621 48622 48623 Acer pseudoplatanus	esdoorn handhaven tonderzwam		rooilijst
16	48480 Fagus sylvatica	tzt vervangen door Fagus sylvatica		
17	48465 Carpinus betulus	haagbeukjes handhaven		
18	48187 Aesculus hippocastanum	kastanje zo lang als mogelijk handhaven		
19	48302 Betulus pendula			boom verwijderen
20	48576 Fagus sylvatica	takbezetting loop iets terug, boom handhaven	bemantelen met jute	

21	48561	boom bestaat niet meer		
22	48565 Betula pendula		3 berken herplanten	
23	48346 Acer saccharinum	tonderzwam	Zwaar kandelaberen, boom veilig maken	
24	48415 Platanus acerifolia	handhaven, tzt herplant		
25	48576 Fagus sylvatica	handhaven, tzt herplant		
26	48348 Acer platanoides	binnen 5 jaar vervangen door esdoorn		
27	48392 Gleditsia triacanthus	Als deze boom verwijderd wordt, naast gelegen boom 48389 verplanten naar deze locatie	Na zorgvuldige controle met Pcus hamer werd duidelijk dat boom verwijderd moet worden	rooilijst
28	48360 Salix alba 'Tristis'	handhaven, tzt herplant		
29	48399 Ulmus glabra 'Exoniensis'	handhaven, tzt herplant		
30	48388 Aesculus hippocastanum 'Baumannii'	handhaven, tzt herplant	uitdunnen, jong in hout houden	
31, 32	48122, 48120 Betula pendula	handhaven	nieuwe berken planten	
33			zwaardere vleugelnoot planten	
34			herplant van Ailanthus	
35	48105 Fagus sylvatica	tzt herplant rode beuk	grote plaktak uitgebroken nader onderzoek	
36	48367 Prunus padus	handhaven		
37 A		boom bestaat niet meer, hier beuk planten	beuk planten	
37 B	48374 Acer platanoides	esdoorn verwijderen en vervangen door Nyssa sylvatica	Nyssa sylvatica planten	boom verwijderen
38	48377 Fagus sylvatica		boom nader onderzoeken	
39	48085 Platanus acerifolia	tzt niet herplanten		
40	499075 Acer saccharinum		kroon terug zetten	
41	47989 Acer saccharinum 'Laciniatum'	zwamaantasting, boom handhaven		
42	48012 Betulus costata	handhaven, tzt vervangen door de dezelfde soort		
43	48041 Quercus robur	handhaven		
44	48015 Fraxinus excelsior	els verwijderen, nieuwe locatie dicht langs water	nieuwe els dicht langs water planten	boom verwijderen
45	4830, 48031: Taxodium distichum	handhaven, anker zetten handhaven	anker zetten	
47	48215 Acer platanoides	tzt hier Pinus planten	Pinus planten	boom verwijderen
48, 49, 50	48213 Acer cappadocicum 48709, 48710, 48712: Liquidambar styrac.	handhaven handhaven		

51			herplant treurwilg, boomstomp verwijderen	
52	48221 Pinus nigra 'Nigra'	handhaven		
53	48216 Pinus nigra 'Nigra'		anker aanbrengen in Oostenrijkse den	
	48551 Acer saccharinum	Tonderzwam aantasting, 40 % kroon reductie		
	48389 Aesculus carnea			rooijlijst
NOORDELIJK DEEL				
1	47826 Fraxinus excelsior	handhaven		
2	499035 Ginkgo biloba		3 Ginkgo's verplanten Hogelandse park langs spoor	
3	47846 Aesculus carnea	boom heeft bloedingsziekte	nader onderzoek met Picus hamer	
4	47864 Acer platanoides	boom is verwijderd, Bedrijf Wuthrich wil eventueel boom doneren, eventueel op privé-parkeerplaats terug planten. Beplantingsvoorstel is hier noordse esdoorn. F. v. d. Brink en W. Addink nemen hierover contact op met Wuthrich		
5		tzt herplant Zelkova serrata		vellijst 2009
6	47739 Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet'	handhaven, tzt herplant door Zelkova serrata		
7	47630 Aesculus carnea	tzt herplant kastanje		boom verwijderen
8	47629 Aesculus carnea	handhaven	snoeien, gewicht uit de kroon halen	
9	47732 Robinia pseudoacacia	Robinia's in Emmalaan oost-west tzt vervangen door krimlindes		
10		Emmalaan noord-zuid buitenste rij Robinia pseudoacacia om en om Crataegus x lavallei planten		
11	47588 Robinia pseudoacacia 'Bessonia'		dood hout weghalen	
12	47599 Robinia pseudoacacia	nader overleg ivm vleermuisboom, tzt vervangen door Robinia		
13	534723 Quercus robur	handhaven. Museumlaan: op locatie waar boomkunstwerk stond eik terug planten	nader onderzoek bij vlier, eik naast boom nr. 13: nagaan wie de eigenaar is; klimop uit de boom halen, tegels bij stamvoet verwijderen	
14 15 16	47503	handhaven		

	Fraxinus Excelsior 47499: Acer pseudoplatanus 47518: Aesculus hippocastanum	handhaven handhaven		
17	47514 Quercus robur	eik verwijderen		verwijderen
18	47508 Populus tremula	populier verwijderen		verwijderen
19	47517 Tilia platyphyllos		linde verplanten naar boom nr. 21	
20	47525 Ginkgo biloba		Ginkgo verplanten naar boom nr. 21	
21	47547 Acer pseudoplatanus			verwijderen
22	47567 Acer platanoides	te herplanten esdoorn		verwijderen
23	47552 Liquidambar styraciflua	handhaven, een extra Liquidambar hier planten	Liquidambar hier planten	
24	47483: Aesculus hippocastanum 'Baumannii' 47482: Ginkgo biloba	uitsterf beleid tzt vervangen door Liriodendron tulipifera		
25	47570 Catalpa bignonioides		vlieropslag verwijderen	
26	488428 Chamaecyparis			verwijderen
27, 28	47714, 47701: Quercus robur	handhaven		
29		illegaal pad formaliseren?	uitlopende geknotte boom verwijderen	
30	47756 Fraxinus excelsior	handhaven		
31	47697 Castanea sativa	handhaven		
32	47762 Acer saccharinum	handhaven in strook ten rond plantsoenpost tzt Bomenplan maken		
33	47765 Fraxinus excelsior	handhaven	klimop verwijderen	
34	47679 Aesculus hippocastanum	kastanje vervangen		
35	47675 Tilia euchlora	boom reeds verwijderd		
36	47650 Prunus ceracifera 'Nigra'			verwijderen

